

Határozatok Tára

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (nagytanács)

2018. február 27. *

„Előzetes döntéshozatal – Az EUSZ 19. cikk (1) bekezdése – Jogorvoslati lehetőségek – Hatékony bírói jogvédelem – A bírói függetlenség – Az Európai Unió Alapjogi Chartája – 47. cikk – Az illetmények csökkentése a nemzeti közszolgálatban – Költségvetési megszorító intézkedések”

A C-64/16. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Supremo Tribunal Administrativo (legfelsőbb közigazgatási bíróság, Portugália) a Bírósághoz 2016. február 5-én érkezett, 2016. január 7-i határozatával terjesztett elő

az **Associação Sindical dos Juizes Portugueses**

és

a **Tribunal de Contas** között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (nagytanács),

tagjai: K. Lenaerts elnök, A. Tizzano elnökhelyettes, L. Bay Larsen, T. von Danwitz, J. L. da Cruz Vilaça, A. Rosas, E. Levits (előadó) és C. G. Fernlund tanácselnökök, C. Toader, M. Safjan, D. Šváby, M. Berger, A. Prechal, E. Jarašiūnas és E. Regan bírák,

főtanácsnok: H. Saugmandsgaard Øe,

hivatalvezető: M. Ferreira főtanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2017. február 13-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

- az Associação Sindical dos Juizes Portugueses képviselőjében M. Rodrigues advogado,
- a portugál kormány képviselőjében L. Inez Fernandes, M. Figueiredo, M. Rebelo, F. Almeida és V. Silva, meghatalmazotti minőségben,
- az Európai Bizottság képviselőjében L. Flynn és M. França, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2017. május 18-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

* Az eljárás nyelve: portugál.

Ítéletet

- 1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem az EUSZ 19. cikk (1) bekezdése második albekezdésének, valamint az Európai Unió Alapjogi Chartája (a továbbiakban: Charta) 47. cikkének az értelmezésére vonatkozik.
- 2 Ezt a kérelmet az Associação Sindical dos Juizes Portugueses (a portugál bírák szakszervezete, a továbbiakban: ASJP) és a Tribunal de Contas (számvevőszék, Portugália) között folyamatban lévő eljárásban terjesztették elő, amelynek tárgya az ezen fórum tagjainak folyósított illetmények összegének a portugál állam költségvetési politikájának irányvonalai keretében történő, időszakos csökkentése.

Jogi háttér

Az uniós jog

- 3 Az EUSZ 2. cikk így szól:

„Az Unió az emberi méltóság tiszteletben tartása, a szabadság, a demokrácia, az egyenlőség, a jogállamiság, valamint az emberi jogok – ideértve a kisebbségekhez tartozó személyek jogait – tiszteletben tartásának értékein alapul. Ezek az értékek közösek a tagállamokban, a pluralizmus, a megkülönböztetés tilalma, a tolerancia, az igazságosság, a szolidaritás, valamint a nők és a férfiak közötti egyenlőség társadalmában”.

- 4 Az EUSZ 19. cikk (1) és (2) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„(1) Az Európai Unió Bírósága a Bíróságból, a Törvényszékből és különös hatáskörű törvényszékekből áll. Az Európai Unió Bírósága biztosítja a jog tiszteletben tartását a Szerződések értelmezése és alkalmazása során.

A tagállamok megteremtik azokat a jogorvoslati lehetőségeket, amelyek az uniós jog által szabályozott területeken a hatékony jogvédelem biztosításához szükségesek.

2. [...]

A Bíróság bíráit és a főtanácsnokait, valamint a Törvényszék bíráit olyan személyek közül kell kiválasztani, akiknek függetlenségéhez nem férhet kétség [...]”.

A portugál jog

- 5 A 2014. szeptember 12-i lei n.º75/2014 – Estabelece os mecanismos das reduções remuneratórias temporárias e as condições da sua reversão (az időszakos illetménycsökkentésre irányadó eljárásokat és a visszaállításukra vonatkozó feltételeket megállapító 75/2014. sz. törvény, *Diário da República*, 1. sorozat, 176. sz., 2014. szeptember 12., 4896. o.; a továbbiakban: 75/2014. sz. törvény) 1. cikkének (1) bekezdésében meghatározza az illetmények közsférában történő csökkentése eljárásának átmeneti jelleggel történő alkalmazását.

6 E törvény 2. cikkének szövege az alábbi:

„(1) Csökkennek a (9) bekezdésben hivatkozott személyeknek nyújtott, 1500 eurót meghaladó, havi bruttó összegű illetmények, ha tisztségüket ebben az időpontban már gyakorolják, továbbá abban az esetben is, ha a tisztség gyakorlását, bármilyen jogcímen, későbbi időpontban kezdik meg, a következők szerint:

- a) az 1500 eurót meghaladó, de legfeljebb 2000 euró összegű illetmények esetén a teljes összeg 3,5%-ával;
- b) 2000 euró összeg esetén 3,5%-kal, amely a teljes illetmény 2000 eurót meghaladó része 16%-ával emelkedik, ami a 2000 euró vagy azt meghaladó, de legfeljebb 4165 euró összegű illetmények esetén 3,5% és 10% között mozgó teljes csökkentésnek felel meg;
- c) a 4165 eurót meghaladó illetmények teljes összegének 10%-ával.

[...]

(9) A jelen törvényt az alábbiakban felsorolt köztisztséget betöltő és más személyekre kell alkalmazni:

- a) a Köztársasági elnök;
- b) az Assembleia da República (Parlament) elnöke;
- c) a miniszterelnök;
- d) a parlamenti képviselők;
- e) a Kormány tagjai;
- f) a Tribunal Constitucional (alkotmánybíróság) és a Tribunal de Contas (számvevőszék) tagjai, a főállamügyész, a rendes bíróságok bírái, az ügyészek, a közigazgatási és adóügyi bíróságok bírái, valamint a békebírók;
- g) az állam képviselői az autonóm tartományokban;
- h) az assembleias legislativas das regiões autónomas (az autonóm tartományok jogalkotó közgyűlései) képviselői;
- i) a tartományi kormányok tagjai;
- j) a helyi önkormányzatok választott tisztségviselői;
- k) az előző pontokban nem említett többi alkotmányos szerv tisztségviselői, valamint az autonóm közigazgatási intézmények igazgatási szerveinek tagjai, különösen amelyek a parlamenttel együttműködésben gyakorolják feladataikat;
- l) az előző pontokban hivatkozott szervek és köztisztségek, továbbá a Magsztrátúra Legfelsőbb Tanácsának elnöke és alelnöke, a közigazgatási és adóügyi bíróságok Legfelsőbb Tanácsának elnöke és alelnöke, a Supremo Tribunal de Justiça (legfelsőbb bíróság) elnöke, a Tribunal Constitucional (alkotmánybíróság) elnöke és tagjai, a Supremo Tribunal Administrativo (közigazgatási legfelsőbb bíróság) elnöke, a Tribunal de Contas (számvevőszék) elnöke, a Provedor de Justiça (ombudsman) és a főállamügyész kabinetjeinek, igazgatási, illetve szolgáltató szerveinek tagjai és munkavállalói;

- m) a honvédség és a Nemzeti Köztársasági Gárda (GNR) tagjai, a katonai bírákat, a katonai ügyészség tanácsadó állományához tartozó katonákat és egyéb fegyveres erőket is ideértve;
- n) a Köztársasági Elnök és a Parlament hivatalainak, és más, az állami szerveknek és az állam központi, tartományi és helyi közigazgatási szerveinek és hivatalainak támogató szolgáltatást nyújtó szervek tisztviselői, valamint az illetmények szempontjából az előzőekhez hasonló tisztségeket betöltő tisztviselők;
- o) a kormánytisztviselők – és ehhez hasonló tisztségeket betöltők –; az általános és különös hatáskörű közintézmények végrehajtó, döntéshozó, tanácsadó, számvevőszéki és más állami szerveinek tagjai; a szabályozás, felügyelet és ellenőrzés területén fennálló integritásukból fakadó függetlenséget élvező közjogi jogi személyek tagjai; kizárólag vagy nagyobb részben állami tulajdonú cégek tagjai; a közjogi szervezetek tagjai és a tartományi vagy helyi üzleti szektorhoz tartozó szervezetek tagjai, valamint a közalapítványok és bármely más közjogi szervezet tagjai;
- p) a Köztársasági Elnökség, a parlament és más állami szervek köztisztséget betöltő munkavállalói, valamint azon alkalmazottak, akik bármely közfoglalkoztatásra irányuló jogviszony keretében töltik be köztisztségüket, a [szakmai átképzési célú] rendkívüli szabadságon és az önkéntes fizetés nélküli szabadságon lévő munkavállalókat is ideértve;
- q) különös szabályozás alá tartozó közintézmények és a szabályozás, felügyelet és ellenőrzés területén fennálló integritásukból fakadó függetlenséget élvező közjogi jogi személyek munkavállalói, ideértve a független szabályozó szervezeteket;
- r) kizárólag vagy nagyobb részben állami tulajdonú cégek munkavállalói, a közjogi szervezetek munkavállalói, a tartományi vagy helyi üzleti szektorhoz tartozó szervezetek munkavállalói;
- s) az előző pontokban fel nem sorolt – közjogi és magánjogi – közalapítványok és közintézmények munkavállalói és vezetői;
- t) a tartalékállományban, kordedvezményes nyugdíjban vagy tényleges munkavégzés nélküli állományban lévő alkalmazottak, akik olyan pénzbeli juttatásban részesülnek, amelynek összegét az aktív státuszban lévő alkalmazottaknak járó juttatások alapján számítják ki;

[...]

(15) A jelen cikkben megállapított szabályozás kötelező jellegű, és felülír minden ellentétesen rendelkező különös vagy kivételt alkalmazó normát, továbbá a kollektív szerződéseket és munkaszerződéseket, anélkül hogy ezek hatályon kívül helyezhetnék vagy módosíthatnák a jelen szabályozást.”

- 7 A 2015. december 30-i lei n.º159-A/2015, Extinção da redução remuneratória na Administração Pública (a közszférában az illetménycsökkentés megszüntetéséről szóló, 159-A/2015. sz. törvény, *Diário da República*, 1. sorozat, 254. sz., 2015. december 30., 10006-4. o., a továbbiakban: 159-A/2015. sz. törvény) 2016. január 1-jétől kezdődően fokozatosan megszüntette az illetmények összegének a 75/2014. sz. törvényből eredő csökkentésére irányuló intézkedéseket.
- 8 E törvény 1. cikke előírja:

„E törvény a következő cikkben foglalt feltételek szerint megszünteti a [75/2014. sz.] törvényben előírt illetménycsökkentést.”

9 Az említett törvény 2. cikke a következőképpen rendelkezik:

„A [75/2014]. sz. törvényben előírt illetménycsökkentést a 2016. év folyamán negyedévente fokozatosan el kell törölni a következők szerint:

- a) 40%-os mértékű visszaállítás a 2016. január 1-jétől kezdődően fizetett illetmények esetében;
 - b) 60%-os mértékű visszaállítás a 2016. április 1-jétől kezdődően fizetett illetmények esetében;
 - c) 80%-os mértékű visszaállítás a 2016. július 1-jétől kezdődően fizetett illetmények esetében;
 - d) az illetménycsökkentés teljes eltörlése 2016. október 1-jétől kezdődően.”
- 10 Az 1997. augusztus 26-i lei n.º98/97 de Organização e Processo do Tribunal de Contas (a számvevőszék szervezetéről és eljárásáról szóló 98/97. sz. törvény; *Diário da República*, I-A sorozat, 196. sz., 1997. augusztus 26.) értelmében a számvevőszék felülvizsgálja többek között az Unió saját forrásainak befizetését és az ebből származó pénzügyi források felhasználását, és ezen a területen, e törvény 5. cikke (1) bekezdésének h) pontja értelmében, eljárhat a hatáskörrel rendelkező uniós szervekkel együttműködve. Ugyanezen törvény 44. és 96. cikke értelmében a számvevőszék feladata továbbá a közkiadásokat vagy köztartozásokat keletkeztető aktusok, szerződések vagy egyéb eszközök jogszerűségének előzetes kontrollját (*visto*) érintő kérdések vizsgálata többek között közbeszerzési eljárások keretében.

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés

- 11 A portugál jogalkotó a 75/2014. sz. törvénnyel 2014 októberétől időszakosan csökkentette számos tisztségviselő, valamint a közszférában feladatot ellátó személy illetményének összegét. Az e törvény alapján elfogadott, „fizetéskezelésről” szóló közigazgatási aktusok értelmében a Tribunal de Contas (számvevőszék) bírái illetményének összegét csökkentették.
- 12 Az ASJP a Tribunal de Contas (számvevőszék) tagjainak nevében eljárva rendkívüli közigazgatási keresetet nyújtott be a Supremo Tribunal Administrativo (legfelsőbb közigazgatási bíróság, Portugália) előtt ezen, a 2014 októberére és az azt következő hónapokra vonatkozó közigazgatási aktusok megsemmisítése, az alperesnek az érintettek béréből visszatartott összegek törvényes kamatláb szerinti késedelmi kamatokkal növelt összegének megtérítésére való kötelezése, valamint annak megállapítása iránt, hogy e személyek jogosultak arra, hogy teljes egészében kapják meg a fizetésüket.
- 13 Keresete alátámasztásául az ASJP előadja, hogy az illetménycsökkentésre irányuló intézkedések sértik a „bírói függetlenség elvét”, amelyet nem csak a portugál alkotmány, de az uniós jog is kimond az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdésében, valamint a Charta 47. cikkében.
- 14 A kérdést előterjesztő bíróság szerint a közszféra illetményei összegének időszakos csökkentésére irányuló intézkedéseket a portugál költségvetés 2011. évi túlzott hiányának csökkentésére irányuló, feltétlenül érvényesítendő követelmények igazolták. E bíróság úgy véli, hogy ezen intézkedéseket az uniós jog keretében hozták, vagy azok legalábbis abból erednek, mivel e feltétlenül érvényesítendő követelményeket a portugál kormány számára az e tagállamnak pénzügyi támogatást nyújtó uniós határozatok írták elő.
- 15 E tekintetben e bíróság rámutat, hogy az, az uniós intézmények által elismert diszkrecionális jogkör, amellyel a portugál állam költségvetési politikája irányvonalainak megvalósítása terén rendelkezik, ugyanakkor nem mentesíti őt az uniós jog általános elveinek, köztük a mind az uniós bíróságok, mind a nemzeti bíróságok tekintetében alkalmazandó bírói függetlenség elvének a tiszteletben tartása alól.

- 16 A kérdést előterjesztő bíróság szerint ugyanis az uniós jogrendből eredő jogok hatékony bírói védelmét, az EUSZ 19. cikk (1) bekezdése második albekezdésének megfelelően, főszabály szerint a nemzeti bíróságok biztosítják. E bíróságok feladata, hogy e jogvédelmet a függetlenség és pártatlanság Charta 47. cikkében kimondott elveinek tiszteletben tartása mellett megvalósítsák.
- 17 A kérdést előterjesztő bíróság hangsúlyozza e tekintetben, hogy a bírói szervek függetlensége a tagjainak jogállásához kapcsolódó biztosítékoktól is függ, ideértve az illetményt.
- 18 E körülmények között a Supremo Tribunal Administrativo (legfelsőbb közigazgatási bíróság) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdést terjeszti a Bíróság elé:

„A túlzott költségvetési hiány megszüntetésére vonatkozó, feltétlenül érvényesítendő követelményekre és az uniós jogi rendelkezések által szabályozott pénzügyi támogatásra tekintettel úgy kell-e értelmezni az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdésében és a Charta 47. cikkében, valamint a Bíróság ítélkezési gyakorlatában foglalt bírói függetlenség elvét, hogy azzal ellentétesek a portugál bírák tekintetében alkalmazott bércsökkenés iránti intézkedések, mivel azokat közhatalmi hatóságok vagy szervek egyoldalúan és folyamatos jelleggel írják elő, ahogy az a [75/2014]. sz. törvény 2. cikkéből következik?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésről

Az elfogadhatóságról

- 19 Az Európai Bizottság azt állítja, hogy a kérdést előterjesztő bíróság nem fejtette ki határozatában azon uniós jogi rendelkezések kiválasztásának indokait, amelyeknek az értelmezését kéri.
- 20 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy az előzetes döntéshozatali eljárás működéséhez elengedhetetlen együtműködés szelleme megköveteli, hogy a nemzeti bíróság az előzetes döntéshozatalra utaló határozatában pontosan kifejtse azokat az indokokat, amelyeknél fogva úgy ítéli meg, hogy az uniós jog bizonyos rendelkezéseinek értelmezésére vonatkozó kérdéseire adandó válasz szükséges a jogvita megoldásához (lásd ebben az értelemben: 2016. május 4-i Philip Morris Brands és társai ítélet, C-547/14, EU:C:2016:325, 47. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 21 A jelen ügyben az előzetes döntéshozatalra utaló határozat elegendő információt tartalmaz, amely lehetővé teszi a Bíróság számára azon indokok megértését, amelyek folytán a kérdést előterjesztő bíróság az alapjogvita érdekében az EUSZ 19. cikk (1) bekezdése második albekezdésének és a Charta 47. cikkének az értelmezését kéri.
- 22 A portugál kormány a maga részéről az előzetes döntéshozatal iránti kérelem elfogadhatatlanságára hivatkozik azzal az indokkal, hogy a 159-A/2015. sz. törvény 2016. október 1-jén teljes egészében eltörölte azt a bércsökkenést, amely 2014. október 1-jétől kezdve érintette a közszférában feladatot ellátó személyeket. E kormány azt állítja tehát, hogy a bírói függetlenség elvének ezen illetménycsökkentés által okozott esetleges megsértésére vonatkozó bármilyen állítás okafogyottá vált.
- 23 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a nemzeti bíróságok által előterjesztett kérelem Bíróság általi elutasítása csak abban az esetben lehetséges, ha nyilvánvaló, hogy az uniós jog kért értelmezése nem függ össze az alapeljárás tényállásával vagy tárgyával, illetve ha a szóban forgó probléma hipotetikus jellegű (lásd különösen: 2016. december 21-i Associazione Italia Nostra Onlus ítélet, C-444/15, EU:C:2016:978, 36. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

- 24 A jelen ügyben, amint azt a főtanácsnok kiemelte indítványának 32. pontjában, a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő jogvita tárgyát azon közigazgatási aktusok megsemmisítése képezi, amelyek értelmében a Tribunal de Contas (számvevőszék) tagjai illetményének összegét csökkentették, továbbá az illetményükből a 75/2014. sz. törvény alapján jogosulatlanul visszatartott összegek megtérítése képezi.
- 25 Márpedig a Bíróság rendelkezésére álló ügyiratokból kitűnik, hogy az érintett személyeknek nem térítették meg az illetményeikből a 2014 októbere és 2016 októbere közötti időszak folyamán visszatartott összegeket. Következésképpen az alapjogvita nem vált okafogyottá, így ezen elfogadhatatlansági kifogást el kell utasítani.
- 26 A fentiek összességéből következően az előzetes döntéshozatal iránti kérelem elfogadható.

Az ügy érdeméről

- 27 Kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra keres választ, hogy az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdését akként kell-e értelmezni, hogy a bírói függetlenség elvével ellentétes az olyan, túlzott költségvetési hiány megszüntetésére irányuló, feltétlenül érvényesítendő követelményekhez és egy uniós pénzügyi támogatási programhoz kapcsolódó, bércsökkentést célzó általános intézkedéseknek, mint amelyek az alapügy tárgyát képezik, a tagállami igazságszolgáltatási szervek tagjai tekintetében történő alkalmazása.
- 28 Mivel az alapügy felperese kizárólag a Tribunal de Contas (számvevőszék) tagjainak nevében jár el, e kérdés megválaszolásához kizárólag e fórum tagjainak helyzetét kell figyelembe venni.
- 29 Előjáróban, az EUSZ 19. cikk (1) bekezdése második albekezdésének tárgyi hatályával kapcsolatban meg kell jegyezni, hogy e rendelkezés „az uniós jog által szabályozott területekre” vonatkozik, függetlenül attól a helyzettől, amelyben e jogot a tagállamok a Charta 51. cikkének (1) bekezdése értelmében végrehajtják.
- 30 Az EUSZ 2. cikk értelmében az Unió olyan értékeken, például a jogállamiság értékén alapul, amelyek közősek a tagállamokban, az - egyebek mellett – az igazságosság társadalmában. E tekintetben ki kell emelni, hogy a tagállamok, és különösen bíróságaik közötti kölcsönös bizalom azon az alapvető előfeltevésen alapul, mely szerint minden tagállam osztozik az összes többi tagállammal az Unió alapjául szolgáló számos közös értékben, amint azt az EUSZ 2. cikk kimondja (lásd ebben az értelemben: 2014. december 18-i 2/13 [Az Uniónak az EJEE-hez történő csatlakozása] vélemény, EU:C:2014:2454, 168. pont].
- 31 Az Unió olyan jogi unió, amelyben a jogalanyoknak joguk van ahhoz, hogy az uniós jogi aktusok velük szemben történő alkalmazására vonatkozó bármely határozat vagy egyéb nemzeti jogi aktus jogszerűségét bíróság előtt vitassák (lásd ebben az értelemben: 2013. október 3-i Inuit Tapiriit Kanatami és társai kontra Parlament és Tanács ítélet, C-583/11 P, EU:C:2013:625, 91. és 94. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 32 Az EUSZ 19. cikk, amely az EUSZ 2. cikkben kimondott jogállamiság értékét konkretizálja, az uniós jogrendben a bírósági felülvizsgálat biztosításának feladatát nem egyedül a Bíróságra, hanem a nemzeti bíróságokra is ruházza (lásd ebben az értelemben: 2011. március 8-i 1/09 [A szabadalmi jogviták rendezésére szolgáló egységes rendszer létrehozásáról szóló megállapodás] vélemény, EU:C:2011:123, 66. pont; 2013. október 3-i Inuit Tapiriit Kanatami és társai kontra Parlament és Tanács ítélet, C-583/11 P, EU:C:2013:625, 90. pont; 2015. április 28-i T & L Sugars és Sidul Açúcares kontra Bizottság ítélet, C-456/13 P, EU:C:2015:284, 45. pont).

- 33 E bíróságok tehát a Bírósággal együttműködve közösen rájuk ruházott feladatot töltenek be annak érdekében, hogy a Szerződések alkalmazása és értelmezése során biztosítsák a jog tiszteletben tartását (lásd ebben az értelemben: 2011. március 8-i 1/09 [A szabadalmi jogviták rendezésére szolgáló egységes rendszer létrehozásáról szóló megállapodás] vélemény, EU:C:2011:123, 69. pont; 2013. október 3-i Inuit Tapiriit Kanatami és társai kontra Parlament és Tanács ítélet, C-583/11 P, EU:C:2013:625, 99. pont).
- 34 Következésképpen, különösen az EUSZ 4. cikk (3) bekezdésének első albekezdésében foglalt lojális együttműködés elve alapján a tagállamok kötelesek biztosítani területükön az uniós jog alkalmazását és tiszteletben tartását (lásd ebben az értelemben: 2011. március 8-i 1/09 [A szabadalmi jogviták rendezésére szolgáló egységes rendszer létrehozásáról szóló megállapodás] vélemény, EU:C:2011:123, 68. pont). Ennek címén, és amint azt az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdése előírja, a tagállamok megteremtik azokat a jogorvoslati lehetőségeket, amelyek az uniós jog által szabályozott területeken a jogalanyok hatékony bírói jogvédelemhez való jogának a biztosításához szükségesek. A tagállamok kötelesek tehát olyan jogorvoslati és eljárási rendszert kialakítani, amely lehetővé teszi a hatékony bírósági felülvizsgálatot az említett területeken (lásd ebben az értelemben: 2013. október 3-i Inuit Tapiriit Kanatami és társai kontra Parlament és Tanács ítélet, C-583/11 P, EU:C:2013:625, 100. és 101. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 35 Ugyanis a jogalanyok uniós jogból eredő jogai hatékony bírói védelmének elve, amelyre az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdése utal, a tagállamok közös alkotmányos hagyományain nyugvó uniós jogi alapelv, amelyet rögzít a Rómában 1950. november 4-én aláírt, az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló európai egyezmény 6. és 13. cikke, és amelyet jelenleg a Charta 47. cikke is megerősít (lásd ebben az értelemben: 2007. március 13-i Unibet ítélet, C-432/05, EU:C:2007:163, 37. pont, 2010. december 22-i DEB-ítélet, C-279/09, EU:C:2010:811, 29–33. pont).
- 36 Az uniós jog tiszteletben tartásának biztosítására irányuló hatékony bírósági felülvizsgálatnak magának a fennállása a jogállamiság létének velejárója (lásd ebben az értelemben: 2017. március 28-i Rosneft ítélet, C-72/15, EU:C:2017:236, 73. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 37 Következésképpen minden tagállamnak biztosítania kell, hogy jogorvoslati rendszerében, az uniós jog hatálya alá tartozó területeken az uniós jog értelmében vett „bíróságnak” minősülő fórumok teljesítik a hatékony bírói jogvédelem követelményeit.
- 38 E tekintetben meg kell jegyezni, hogy az annak értékeléséhez tekintetbe vett tényezők sorában, hogy valamely szerv a „bíróság” jellemzőivel rendelkezik-e, szerepel az, hogy a szerv jogszabály alapján jött-e létre, állandó jelleggel működik-e, hatásköre kötelező jellegű-e, az eljárása kontradiktórius jellegű-e, jogszabályokat alkalmaz-e, valamint hogy független-e (2017. február 16-i Margarit Panicello ítélet, C-503/15, EU:C:2017:126, 27. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 39 A jelen ügyben meg kell állapítani, hogy a Bíróság rendelkezésére álló tényezők alapján, amelyek vizsgálata a kérdést előterjesztő bíróság feladata, a Tribunal de Contas (számvevőszék) a jelen ítélet 10. pontjában hivatkozott 98/97. sz. törvény értelmében az Unió saját forrásaira és az azokból eredő pénzügyi forrásokra vonatkozó kérdésekkel lehet fordulni. Márpedig e kérdések érinthetik az uniós jog alkalmazását vagy értelmezését (lásd különösen: 2016. május 26-i Județul Neamț és Județul Bacău ítélet, C-260/14 és C-261/14, EU:C:2016:360). Ugyanez vonatkozik a közkiadásokat vagy köztartozásokat keletkeztető aktusok, szerződések vagy egyéb eszközök jogszerűségének előzetes kontrolljára (*visto*) vonatkozó kérdésekre többek között a közbeszerzési eljárásokban, amelyek tárgyában e törvény értelmében ugyancsak fordulni lehet e fórumhoz.
- 40 Következésképpen, amennyiben a Tribunal de Contas (számvevőszék) a jelen ítélet 38. pontjában említett értelemben vett „bíróság” minőségében határozhat az uniós jog alkalmazására vagy értelmezésére vonatkozó kérdések tárgyában - aminek vizsgálata a kérdést előterjesztő bíróság

feladata -, az érintett tagállamnak biztosítania kell, hogy e fórum, az EUSZ 19. cikk (1) bekezdése második albekezdésének megfelelően, teljesítse a hatékony bírói jogvédelemhez kapcsolódó követelményeket.

- 41 E jogvédelem biztosítása érdekében az ilyen fórum függetlenségének megőrzése alapvető fontosságú, amint azt a Charta 47. cikkének második bekezdése megerősíti, amely a hatékony jogorvoslathoz való alapvető joghoz fűződő követelmények sorában említi a „független” bírósághoz való fordulást.
- 42 A függetlenség biztosítása, amely az ítélethozatali tevékenységtől elválaszthatatlan (lásd ebben az értelemben: 2006. szeptember 19-i Wilson ítélet, C-506/04, EU:C:2006:587, 49. pont; 2017. június 14-i Online Games és társai ítélet, C-685/15, EU:C:2017:452, 60. pont; 2017. december 13-i El Hassani ítélet, C-403/16, EU:C:2017:960, 40. pont), nem csak uniós szinten vonatkozik az uniós bírákra és a Bíróság főtanácsnokaira, amint azt az EUSZ 19. cikk (2) bekezdésének harmadik albekezdése előírja, hanem tagállami szinten is a nemzeti bíróságokra.
- 43 A nemzeti bíróságok függetlensége különösen alapvető azon igazságügyi együttműködési rendszer megfelelő működése szempontjából, amelyet az EUMSZ 267. cikkben előírt előzetes döntéshozatali mechanizmus megtestesít, amennyiben, a jelen ítélet 38. pontjában felidézett ítélkezési gyakorlatnak megfelelően, e mechanizmust csak olyan, az uniós jog alkalmazásáért felelős fórum hozhatja működésbe, amely többek között ezen, függetlenségre vonatkozó feltételt teljesíti.
- 44 A függetlenség fogalma többek között azt feltételezi, hogy az érintett fórum teljesen autonóm módon gyakorolja bírói feladatkörét anélkül, hogy bármilyen hierarchikus kapcsolatban lenne, vagy bárkinek alá lenne rendelve, és anélkül, hogy bárhonnán utasításokat kapna, így védett az olyan külső beavatkozással vagy nyomással szemben, amely veszélyeztetheti tagjai határozathozatalának függetlenségét, és határozataikat befolyásolhatja (lásd ebben az értelemben: 2006. szeptember 19-i Wilson ítélet, C-506/04, EU:C:2006:587, 51. pont; 2017. február 16-i Margarit Panicello ítélet, C-503/15, EU:C:2017:126, 37. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 45 Márpedig, az érintett fórum tagjainak elmozdíthatatlanságához hasonlóan (e tekintetben lásd: 2006. szeptember 19-i Wilson ítélet, C-506/04, EU:C:2006:587, 51. pont), az, hogy e tagok olyan szintű illetményben részesüljenek, amely összhangban áll az általuk ellátott feladatok jelentőségével, a bírói függetlenség lényegi biztosítékát alkotja.
- 46 A jelen ügyben ki kell emelni, hogy, amint az kitűnik a kérdést előterjesztő bíróság által nyújtott információkból, az alapügy tárgyát képező, bércsökkentésre irányuló intézkedéseket a portugál állam túlzott költségvetési hiányának megszüntetésére vonatkozó, feltétlenül érvényesítendő követelmények folytán és az e tagállamnak nyújtott uniós pénzügyi támogatási program keretében hozták meg.
- 47 Ezen intézkedések az illetmény összegének az illetmény szintjének függvényében változó százalékos mértékben korlátozott csökkentését írták elő.
- 48 Ezen intézkedéseket nem csak a Tribunal de Contas (számvevőszék) tagjai, de szélesebb körben számos köztisztviséget betöltő személy és a közszférában feladatot ellátó személy tekintetében, köztük a jogalkotó, végrehajtó és igazságügyi szervek képviselői tekintetében alkalmazták.
- 49 Az említett intézkedések ennél fogva nem tekinthetők úgy, hogy azokat kifejezetten a Tribunal de Contas (számvevőszék) tagjai tekintetében hozták. Ellenkezőleg: ezek olyan általános intézkedések, amelyek célja, hogy a nemzeti közszolgálat valamennyi tagja kivegye részét a portugál állam túlzott költségvetési hiányának csökkentésére irányuló, feltétlenül érvényesítendő követelmények által diktált megszorítások iránti erőfeszítésekből.

- 50 Végül, amint az a 75/2014. sz. törvény címéből és 1. cikke (1) bekezdésének magából a szövegéből következik, az e törvény által bevezetett, 2014. október 1-jén hatályba lépő, bércsökkentést célzó intézkedéseknek időszakos jellegük volt. Az ezen intézkedések eltörlésének 2016 folyamán végbemenő, fokozatos folyamata értelmében a 159-A/2015. sz. törvény 2016. október 1-jén véglegesen megszüntette ezen illetmények összegének csökkentését.
- 51 Ilyen körülmények között az alapügy tárgyát képező, bércsökkentésre irányuló intézkedéseket nem lehet úgy tekinteni, hogy azok sértik a Tribunal de Contas (számvevőszék) tagjainak függetlenségét.
- 52 A fenti megfontolások fényében az előterjesztett kérdésre azt a választ kell adni, hogy az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdését akként kell értelmezni, hogy a bírói függetlenség elvével nem ellentétes az olyan, túlzott költségvetési hiány megszüntetésére irányuló feltétlenül érvényesítendő követelményekhez és egy uniós pénzügyi támogatási programhoz kapcsolódó, bércsökkentést célzó általános intézkedéseknek, mint amelyek az alapügy tárgyát képezik, a Tribunal de Contas (számvevőszék) tagjai tekintetében történő alkalmazása.

A költségekről

- 53 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (nagytanács) a következőképpen határozott:

Az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdését akként kell értelmezni, hogy a bírói függetlenség elvével nem ellentétes az olyan, túlzott költségvetési hiány megszüntetésére irányuló feltétlenül érvényesítendő követelményekhez és egy európai uniós pénzügyi támogatási programhoz kapcsolódó, bércsökkentést célzó általános intézkedéseknek, mint amelyek az alapügy tárgyát képezik, a Tribunal de Contas (számvevőszék, Portugália) tagjai tekintetében történő alkalmazása.

Aláírások